

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ליל א' דר"ח אייר, ה'תשל"ו

חלק א – יוצא לאור לש"פ תזריע-מצורע, בדר"ח אייר, ה'תשפ"ג

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלש לבריאה

שנת הקהל

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תזריע-מצורע, בדר"ח אייר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות ליל ועש"ק פ' קדושים, א' דר"ח אייר, ה'תשל"ו, הנחה בלתי מוגה (חלק שני י"ל אי"ה לש"פ אחרי-קדושים).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

אסחה"פ, ה'תשפ"ג,
שנת הקהל,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2023 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5783 • 2023

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ליל ועש"ק פ' קרושים, א' דר"ח אייר, ה'תשל"ו.
בלתי מוגה

א. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה ובראשי חדשיכם וגו'.

* * *

ב. כללות ענין ספירת העומר, שענינו בפשטות הי' ההכנה למתן תורה¹,

— שלכן קביעות זמן חג השבועות, "זמן מתן תורתנו", אינה לפי ימות החודש, כדאיתא בגמרא² "פעמים בחמשה פעמים בששה ופעמים בשבעה", אלא בסיום ה"שבעה שבועות תספר לך"³, "שבע שבתות תמימות תהיינה לכם"⁴ —

הוא בדוגמת ענין החינוך בחיי האדם, שלפני שנעשה מחוייב בתורה ומצוותי' בהיותו גדול, מחנכים אותו כדי שיוכל לקבל ולהיות "מצווה ועושה"⁵.

ובדוגמת זה היתה גם ההכנה בזמן ההוא, כדאיתא בר"ן בסוף פסחים שהענין של ספירת העומר נקבע מזה "שמנו ישראל באותו זמן", שכן, מצד הגעגועים מתי יבוא כבר היום של מ"ת ("אימתי עבודה זו"), "היו מונין כל אחד ואחד לעצמו" כמה ימים עברו כבר מתוך ה"חמישים יום" הדרושים עבור ההכנה, עד ש"בחודש השלישי .. ביום הזה באו מדבר סיני"⁶, ולאחרי כן, בחמשה או בשבעה בו (כנ"ל), הי' גמר ה"חינוך", ו"משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו"⁷ לכל אחד מישראל ולכל בני' עד סוף כל הדורות.

ויש לומר בדרך אפשר שקשור גם עם החינוך דימי המילואים — ע"פ האמור לעיל⁸ שהנתינת כח על זה היתה מר"ח ניסן, עליו נאמר⁹ "ויהי ביום השמיני" (כמבואר בתשובת הרשב"א¹⁰ מעלת השלימות

---

(6) יתרו יט, א.	(1) ראה לקו"ש חכ"ב ע' 114. וש"נ.
(7) אבות רפ"א.	(2) ר"ה ו, ב. וראה שו"ע אדה"ז או"ח
(8) במאמר פ"ד ט (לעיל ע' ...).	רסתצ"ד. וש"נ.
(9) ר"פ שמיני ובפרש"י.	(3) פ' ראה טז, ט.
(10) ח"א ס"ט.	(4) אמור כג, טו.
	(5) קידושין לא, א. וש"נ.

דמספר שמונה שלמעלה משבעת ימי ההיקף), "שמיני למילואים", שזהו תכלית השלימות וגמר החינוך של אהרן ובניו והתחלת עבודתם עד סוף כל הדורות — במשכן, ואח"כ בביהמ"ק הראשון וביהמ"ק השני, ועד גם בביהמ"ק השלישי בקרוב ממש,

ואז היתה גם חנוכת המזבח וחנוכת המשכן, כמ"ש¹¹ "זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו", ומבואר בלקוטי תורה¹² בדרושי חנוכת המזבח וחנוכת המשכן שא' הפירושים בזה מלשון חינוך, בדוגמת ענין החינוך כפשוטו.

וזוהי הנתינת כח שנמשכת "ביום השמיני" — גם מלשון שמן¹³, ובאופן ש"אותו היום נטל עשר עטרות" (כמובא בפירוש רש"י¹⁴ מסדר עולם¹⁴, וכ"ה בכ"מ, וגם בגמרא שבת¹⁵) — "עטרות" דייקא, שקשור גם עם "עשר קרנות" ד"קרנות צדיק"¹⁶ (שבמדרש תהלים¹⁷), ומ"עשירות" זו לוקחים ומשתמשים במשך כל העבודות של כל השנה כולה.

ובדוגמת ענינו של ר"ח ניסן בפשטות, שבו התחילו להשתמש בתרומה החדשה מ"מחצית השקל" שנדב כאו"א מישראל עבור הקרבנות וכל העבודות של כל השנה כולה¹⁸.

ג. וענין זה קשור גם עם המדובר כמ"פ במשך חודש ניסן אודות גודל הכרח ענין החינוך:

נוסף על המבצעים המדוברים לפנ"ז, הן מבצע תורה, הן מבצע תפילין, הן מבצע מזווה, הן מבצע צדקה, ובית מלא ספרים — יבנה וחכמי, ועד"ז גם מבצע נרות שבת קודש, כשרות האכילה ושת"י, וענין טהרת המשפחה —

הרי ענינו של "מבצע" מתבטא בכך שפונים ליהודי נוסף ומסבירים לו גודל הענין, עד שפועלים שיתחיל לשמרן כהלכתו,

והדברים אמורים לא רק בנוגע ליהודי נוסף, אלא גם בנוגע לעצמו — שגם בהיותו במעמד ומצב נעלה כו', הרי צ"ל הענין של יצי"מ בכל יום, והיינו, שכיון שמעמד ומצב נעלה זה נעשה כבר הדרגא שלו, עליו

(11) נשא ז, פד. ואילך).

(12) נשא כט, א.

(13) ראה לקו"ש ח"ז ס"ע 337. תו"מ

(14) סה"מ תשרי ע' רכה. וש"נ.

(15) עה"פ.

(16) עה"פ.

(17) שקלים רפ"ד. רמב"ם הל' שקלים

(18) רבה — פ"ז. וראה שיחת ש"פ שמיני

תשכ"ה בתחלתה (תו"מ חמ"ג ס"ע 118 רפ"ד.

לצאת גם מדרגא זו, שכבר נחשבת אצלו לענין של מיצר וגבול לגבי היכולת שלו להגיע לדרגא נעלית יותר, ולכן, ככל שתגדל מעלתו, עליו להוסיף ולהסביר לעצמו גודל הענין של כל המבצעים, ואז ישנם שני הענינים של מחנך ומחונך כפי שהם בעצמו; ועאכו"כ כפי שענין החינוך הוא בגלוי יותר — בנוגע ליהודי נוסף.

וכיון שישנה מעלה בכל אחד מישראל, הקשורה עם האות שלו בתורה (שהרי יש ששים ריבוא אותיות לתורה¹⁹), שבה תלוי השלימות של כל הספר תורה כולה²⁰, הרי מובן, שכל אחד מישראל, יהי מי שיהי, יכול "ליתן" לכל שאר האותיות, וע"י האותיות — לנשמות שנלקחים מהאותיות, כפי שבאים בהתלבשות בגופו ונפשו הבהמית וחלקו בעולם, ובסגנון האמור: לחנך אותם באופן שיהיו "מחונכים" שלו.

ד. ולכן, כשמדובר אודות ענין החינוך, הנה לכל לראש ישנו הענין כפשוטו, ו"המעשה הוא העיקר"²¹ — כמדובר בהתוועדויות הקודמות, שצריך להשתדל בנוגע לקטנים בשנים, הן ילדים והן ילדות, שכל אחד ואחת יקבל חינוך הכשר, ויתירה מזה: חינוך על טהרת הקודש; ואפילו אלו שמקבלים כבר חינוך זה, הרי כיון שכשרות וטוב קשורים בהקב"ה שהוא אין-סוף, יכולים להוסיף בזה כהנה וכהנה, ועד לאופן של דילוג וקפיצה.

והשתדלות מיוחדת בנוגע לימי החופש, שמנהג העולם שאז נמצאים הילדים במחנה יומי, או במחנה על כל המעט-לעת — שכל אחד מהם יקלט במחנה שהוא בשלימות הכי אפשרית, וכמדובר כמ"פ²² שיש עילוי מיוחד ואפשרויות מיוחדות במחנה על כל היום שבו נמצא הילד ללא השפעות מבחוץ, כך, שבמשך כל המעט-לעת נמצא באותה סביבה ורוח של תורה ומצוותי, כפי שהם חדורים בכשרות וקודש, אהבת השם ויראת השם.

ונוסף על פשטות הענין כמשמעותו ישנו גם הענין כדרש שלו — שענין החינוך הוא לא רק בנוגע לקטן בשנים כפשוטו, אלא גם אם בשנים אינו קטן, אבל הוא "קטן" בידיעות, יש להשתדל שמיד יתחיל לקבל חינוך בענינים שעדיין אין לו אותם, ולילך בהם באופן של דילוג וקפיצה.

21) אבות פ"א מי"ז.

19) מג"ע אופן קפו.

22) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 277. וש"נ.

20) ראה גם תו"מ ח"פ ע' 218 הערה

ולכל לראש — בנוגע לפועל — אלו שצריכים חינוך בנוגע לגודל ענין התורה, גודל ענין התפילין, ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין"²³, גודל ענין המזוזה, כמ"ש אדמו"ר האמצעי בסידור²⁴ ש"מצות מזוזה כוללת (שקולה כנגד) כל המצוות" (אף שלע"ע מחפשים עדיין המקור לזה²⁵), ועד"ז ענין הצדקה, כמבואר בארוכה בתניא²⁶ "שהפליגו רז"ל במאד מאד במעלת הצדקה ואמרו ששקולה כנגד כל המצוות²⁷, ובכל תלמוד ירושלמי היא נקראת בשם מצוה סתם", ועד ש"מקרכת את הגאולה"²⁸, ועד"ז בית מלא ספרים,

וכן נרות שבת — שמאירים בית יהודי ב"נר מצוה ותורה אור"²⁹, עי"ז שמדליקים נר בערב שבת, שנעשה ברוחניות אצל כל אשה ובת בדוגמא שהי' אצל שרה אמנו, שנר שבת דולק מערב שבת עד ערב שבת³⁰, ועד"ז בכשרות האכילה ושתי', שנעשה דם ובשר כבשרו, וכן טהרת המשפחה, שזהו היסוד שעליו נולדים נשמות ישראל כשרות וטהרות, שזהו ענין הקשור עם ביאת משיח כ"שיכלו כל הנשמות שבגוף" (כמבואר בש"ס³¹).

וכל ענינים אלו נעשים פרטים ב"מבצע חינוך", אבל לא באופן שנעשה פרט בענין אחר, שהרי זה קובע ברכה לעצמו, שלכן צריך לעסוק גם בזה בכל ה"שטורעם", ועד לאופן של דילוג וקפיצה, כמבואר לעיל.

ה. ואם בכל הענינים ישנה ההבטחה "יגיעת ומצאת"³², ובכל הענינים אמרו חז"ל (בגמרא יומא³³) "אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה", ובכללות ענין העבודה "הקב"ה עוזרו" ולכן "יכול לו"³⁴ — עאכו"כ בענינים כלליים, ועאכו"כ כשמתקשר עם יהודי נוסף ועם כללות בני"י (שכולל את עצמו בכללות בני"י), הרי בודאי שכל זה נעשה מתוך "שטורעם" גדול יותר, ומתוך דילוג וקפיצה גדולים יותר.

ואז, הנה עוד בימי הגלות האחרונים — "מיד הן נגאלין"³⁵

23 קידושין לה, א. וש"נ.
 24 עם דא"ח — שער החנוכה ערה, א
 [תב, רע"א].
 25 ראה "התמים" ח"ז ע' פב.
 26 פל"ז (מח, ב).
 27 ב"ב ט, א.
 28 שם יו"ד, א.
 29 משלי ו, כג. וראה שבת כג, ב
 ובפרש"י (ד"ה בנימ). זח"ב קסו, א.
 30 ב"ר פ"ס, טז. הובא בפרש"י עה"ת
 חיי שרה כד, סז.
 31 יבמות סב, סע"א. וש"נ.
 32 מגילה ו, רע"ב.
 33 לט, רע"א. הובא בתניא ספכ"ז.
 34 סוכה נב, רע"ב. וש"נ.
 35 רמב"ם הל' תשובה פ"ד ה"ה.

ברוחניות, והעיקר, כפשוטו של ענין — ש"מיד הן נגאלין" בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו,

שתהי' באופן שהי' ביצי"מ — שאף יהודי לא ישאר בגלות³⁶, ואף ניצוץ קדושה לא ישאר בלתי מבורר ומזוכך ונתעלה (כמבואר בכ"מ³⁷ כפי' מ"ש³⁸ "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"),

בקרוּב ממש, עי"ז שיעמידו "נערינו וזקנינו בנינו ובנותינו"³⁹, "צבאות הוי"ו"⁴⁰, שילכו לקבל פני משיח צדקנו, ובעגלא דידן.

* * *

ו. הכוונה בעריכת ההתוועדות דוקא ביום שבו יכולים הדברים (דלקמן) להגיע בה בשעה לכו"כ מקומות, היא, כדי להתכלל ולהתאחד עם יהודים נוספים,

— שהרי בשעה ששומעים ורוצים לשמוע, הנה במקום שמחשבתו (ועאכו"כ במקום שרצונו) של אדם שם הוא נמצא [כידוע תורת הבעש"ט (שנתבארה בארוכה במאמרי רבותינו נשיאינו⁴¹) על הפסוק⁴² "שרפים עומדים ממעל לו", שעיי"ז שתשוקתם ועבודתם ורצונם היא "ממעל לו", אזי עמידתם היא באופן ד"ממעל לו"], הן בנוגע להמדבר שרוצה ומתאחד עם השומע במקום זה ובמקום שני, ועד"ז בנוגע להשומע, כך, שמתבטל הפסק המקום, ונחשב כמו שנמצאים באותן ד' אמות (בנוגע לענין זה) —

שזו נעשית העבודה באופן עמוק יותר ובהצלחה יתירה, וגם בקלות יותר, כך, שיכולים להתעלות למעלה יותר וכו'.

ז. ובהקדמה:

דובר כמ"פ שאחת העצות כדי להכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות⁴³ היא — ע"י הענין ד"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז (שעיי"ז נעשה) להשבית אויב ומתנקם⁴⁴, היינו, שעוד לפני שנעשה מציאות כל שהיא, רק בכח, הרי זה כבר באופן ד"להשבית".

והענין ד"להשבית" הוא כפי ב' הפירושים שנתבארו בארוכה

(41) ראה כש"ט בהוספות סמ"ח. וש"נ.

(42) ישעיי' ו, ב.

(43) לשון הרמב"ם — הל' תשובה פ"ג

ה"ד.

(44) תהלים ח, ג.

(36) ראה גם

(37) ראה לקו"ש חכ"א ע' 80. וש"נ.

(38) לך לך טו, יד.

(39) ע"פ בא יו"ד, ט.

(40) שם יב, מא.

ברשימות הצמח צדק⁴⁵ על הפסוק⁴⁶ "מזמור שיר ליום השבת": "משבית מן העולם"⁴⁷, כמ"ש⁴⁸ "לא ירעו ולא ישחיתו", ויתירה מזה: "ונער קטן נוהג במ"⁴⁹, שנתהפך לטוב, ונעשה "שמש גדול"⁵⁰, שהם ב' הענינים דאתכפיא ואתהפכא (האמורים לעיל⁵¹), ועד לאתהפכא בתכלית השלימות, כפי שיהי' ב"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"⁵², וישנו בדוגמת זה בכל שבת ושבת, ובדוגמת זה גם בכל יום ויום — כשיהודי מתקשר עם יהדות, תורה ומצוותי', שאז עומד למעלה מהעולם ובאופן ש"כל מלאכתך עשוי"⁵³ (כמבואר בספרי מוסר ובספרי חסידות, ועוד יותר בספרי קבלה).

ולכן ישנה ההצעה, שישתפו במבצעים ובמיוחד במבצע חינוך — גם "עוללים ויונקים", שאז יהי' הענין ד"להשבית אויב ומתנקם" בתכלית השלימות ושעה אחת קודם וכו' וכו', ככל המעלות שיש בזה.

ובדוגמת המדובר אודות נרות שבת קודש, שתיכף ומיד שבת ישראל מבינה את הענין של נר ושל שבת והדלקת הנר, הרי זה ענין גדול ביותר, שתברך ברכה בשם ומלכות ותדליק בערב שבת נרות שבת קודש ועד"ז נרות יום טוב ותתן צדקה לפנ"ז וכו' — עד"ז יש גם אפשרות (אם רק ישתדלו בזה אפילו בהשתדלות קלה) לצרף קטנים וקטנות בישראל בענין מבצע חינוך, שתיכף ומיד כשבאים לכלל איזה הבנה והשגה בענין של יהדות, ביכלתם להסביר לחבריהם — כטבעם של ילדים להתרועע ולהתחבר עם ילדים כגילם, או אפילו קצת יותר גדולים או קצת יותר קטנים — שעליהם להשפיע על חבר או על חברה שפוגשים בבית הספר או בבית או אפילו ברחוב, בעניני יהדות, תורה ומצוותי', ששייכים כבר אליהם.

ומתחיל מחינוך עצמו — שיהי' בתמידות, שהרי ענין החינוך נוגע לא רק לשעות קבועות ביום, אלא אמיתית החינוך הוא לחנך את הילדים (כולל גם "לבניך אלו התלמידים"⁵⁴ והתלמידות) גם באכילתם ובשתייתם ובאופן שינתם, וכפי שרואים בפשטות, שמחנכים אמיתיים נוגע להם לא רק שיהיו לתלמיד או התלמידה ריבוי ידיעות כדבעי, אלא החינוך הוא

---

45) יהל אור ע' שכח ואילך, ס"ע תרל	50) סנהדרין נט, ב.
46) תהלים צב, א.	51) במאמר.
47) ראה תו"כ בחוקותי כו, ו.	52) תמיד בסופה.
48) ישע"י יא, ט.	53) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו סכ"א. וש"נ.
49) שם, ו.	54) ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ז.

גם בהנהגה, וגם בהנהגה באופן אכילתם ושתייתם וטיולם — בכל הענינים שהרמב"ם מונה בהלכות דעות⁵⁵ בנוגע לחכם — בכל רגע שבכל כ"ד שעות המעט-לעת; ובהתבוננות קלה באים למסקנא שזה נוגע לחינוך של בן קטן ובת קטנה תיכף ומיד כשיש להם איזו שייכות לחינוך באיזה ענין שיהי'.

ח. וההתחלה היא — מענין התורה, ש"היא חיינו ואורך ימינו"⁵⁶, אפילו אצל קטן וקטנה שבבני ישראל:

לכל ילד, אפילו קטן שבקטנים, יכולים להסביר ענין בתושב"כ, ענין בתושבע"פ, ועד להלכה בשו"ע, וגם — ע"פ מארז"ל⁵⁷ "איתתא בהדי שותא פילכא", בנוגע לתורת החסידות — ענין בספר התניא, כל אחד לפי ערכו, אבל באופן שיש בזה הבנה והשגה אפילו לילד קטן בשנים.

ובפרט ע"פ המאמר הידוע⁵⁸ של נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, שאפילו בענין שאינו מובן לנפש למטה, הנה בשעה שעולה לתורה (שעל זה דובר בשיחה), אזי עולה לתורה בחי' הרוח שלו — בעולם היצירה, ועד"ז בנוגע לשאר הבחינות, עד לבחי' היחידה שלו שעולה בעולמות האין-סוף, ושם מבינים מהי העלי' ולאן יכולים להגיע וכו'.

ועד"ז מובן גם בנוגע לקטנים וקטנות. ובפרט לאור התגליות האחרונות של הרופאים דעתה (כאילו שזהו חידוש שנתגלה לאחרונה)⁵⁹, שגם הם מודים שנוגע הרושם של התינוק תיכף כשנולד, וביכלתו להשפיע "גם כי יזקין"⁶⁰ — שזהו ענין שנמצא כבר בתורת ישראל ומנהג ישראל, שמיד כשהתינוק נולד מניחים על ידו "שיר המעלות"⁶¹, וכן נהגו נשים זקנות וצעירות בישראל (כהלשון הידוע⁶²: "מנהג נשים זקנות בישראל") מדורי-דורות להרגיע התינוק משעה שנולד בשיר-געגועים אודות מעלת התורה⁶³: "די בעסטע סחורה איז דאָס תורה"⁶⁴.

ואין זה חידוש של דורות האחרונים, אלא כפי שמצינו בגמרא⁶⁵

55 רפ"ה.
 56 ע"פ ס"פ נצבים.
 57 סוכה בסופה.
 58 ראה לקו"ד ח"א כה, ב [ע' נג ואילך].
 59 ראה גם תו"מ ע' 64. וש"נ.
 60 ראה גם תו"מ חע"ו ע' 164. וש"נ.
 61 ה"סחורה" הטובה ביותר היא התורה.
 62 ירושלמי יבמות פ"א ה"ו.
 63 ראה ס' רזיאל המלאך בסופו. ועוד.
 64 ראה גם תו"מ חע"ג ע' 169. וש"נ.
 65 ראה שו"ת הרשב"א שבהערה 10.
 66 הובא בשו"ת השיב משה סי"ג.
 67 ראה גם תו"מ חע"ו ע' 164. וש"נ.
 68 = ה"סחורה" הטובה ביותר היא התורה.
 69 משלי כב, ו.

בפירוש דברי המשנה⁶⁶ "אשרי יולדתו", שתיכף משנולד היתה אמו מוליכה את עריסתו בבתי כנסיות ובתי מדרשות, כך, שהחינוך שהעניקה לו "יולדתו" עוד בהיותו בעריסה פעל אופן האדם שהי' בגדלותו.

ועאכו"כ כשמדובר אודות ילדים שיש להם כבר שייכות לחינוך ולהבנה; וכאמור, שטבעו של כל ילד שמתחבר עם ילדים נוספים, ורוצה להראות לחבריו שיש לו ענין שבו יכול להיות מושל ושולט עליהם, ולכן יש לנצל זאת בקדושה — שיחנך אותם בענין מתושב"כ או תושבע"פ שאינם יודעים עדיין, שילמדו זאת ממנו; ולאח"ז, הנה "קנאת סופרים תרבה חכמה"⁶⁷ — שגם הילד השני יתעורר, ולמחר, יהי' הוא זה שיחנך ויסביר וילמד ענין שנודע לו, שלחבירו אין עדיין ידיעה בזה.

וכידוע⁶⁸ שכל נשמה יש לה אות בתורה, ומזה גופא מובן, שכל שאר הנשמות זקוקות להגיע לנשמה זו כדי לקבל ממנה החינוך וההשפעה שבאים ע"י ענינה של אות זו, שאינם בכל שאר ששים ריבוא האותיות ששייכים לששים ריבוא נש"י; וכיון שזקוקים אלי', הרי זה גופא הוכחה שלכל אחד יש ענין שרק הוא יכול ובמילא צריך לחנך כו'.

ט. בנוגע לתושב"כ, שבזה מתעוררת מיד השאלה מהענין ש"דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה"⁶⁹ — יש לבחור ענין שמותר לאומרו בעל פה, ולפעול על הילד, שבכל זמן פנוי ביום יאמר ענין זה או יחשוב עליו, וכן יסביר זאת לחבר או לחברה.

ובכן: ענין מתושב"כ — נתפרש בגמרא⁷⁰ עצמה: "קטן .. יודע לדבר אביו לומדו תורה" — "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב"⁷¹. והרי גם ילד קטן ביותר, שיש לו יוקר לצעצועים שלו, ועד"ז לכמה ענינים שחושק בהם — יכולים להסביר לו את יוקר הענין ד"תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", שזהו כללות ענין התורה.

ועד"ז ישנו הפסוק⁷² "שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד", שגם זה אפשר להסביר לילד קטן ביותר, ובפרט שבלאה"כ צריך להנהיג שמגיל הכי מוקדם שאפשר יאמרו הילדים עכ"פ פסוק זה, הן ביום והן בלילה.

סמ"ט. וש"נ.

(70) סוכה מב, ב.

(71) ברכה לג, ד. וראה סוכה מב, סע"א. ספרי עקב יא, יט. רמב"ם הלי' ת"ת פ"א ה"ו. טושו"ע יו"ד סרמ"ה ס"ה. הלי' ת"ת לאדה"ז בתחלתן.

(72) ואתחנן ו, ד.

(66) אבות פ"ב מ"ט.

(67) ב"ב כא, סע"א. כב, רע"א.

(68) ראה זו"ח רות פח, ד. מג"ע שבעה ע"א. 19. סה"מ תש"ו ע' 46. תש"ט ע' 41 (נעתק ב"היום יום" יג אדר שני). תרפ"ט ע' 69 [ס"ע פא]. וש"נ.

(69) גיטין ס, ב. וראה שו"ע אדה"ז או"ח

וכאמור, שיכולים להסביר להם זאת לפי הבנתם ולפי סגנונם: כיון שרואה כבר שמים וארץ וד' רוחות העולם לפי הבנתו והשגתו — יכולים גם להסביר לו הענין ד"הוי' אלקינו הוי' אחד", ע"ד שמסבירים זאת לגדול בישראל (בלשון הגמרא⁷³) שהח' רומז על ז' רקיעים וארץ, והד' רומז על ד' רוחות העולם, וכולם נמשכים מאלופו של עולם שנרמז באל"ף שהוא הראש של תיבת "אחד" (כמבואר בב"ב⁷⁴ מדברי הסמ"ק, ובאריכות — בספרי מוסר וחקירה, חסידות וקבלה וכו' וכו').

וכמדובר כמ"פ⁷⁵ שאופן ההסברה לתינוק קטן אינו באופן שאין זה אמת ח"ו (שבוודאי אינו שייך בהסברה של תורת אמת), אלא שזהו באופן שמלבישים זאת באותיות שלו — ע"ד לשון חז"ל⁷⁶: "דברה תורה כלשון בני אדם", ועד"ז ב"לשון בני אדם" גופא ישנו אופן ש"דברה תורה" בלשון שבו יכולים להסביר לקטנים, אבל בזה מונח הפירוש הפנימי, ועד כפי שמסבירים זאת ע"פ רמז, ע"פ קבלה וע"פ חסידות (כאמור לעיל), ככל ששים ריבוא הפירושים שיש בכל ענין בתורה (כמבואר בכתבי האריז"ל⁷⁷).

י. ועד"ז יש גם בתושבע"פ כמה ענינים שיכולים להסביר לילדים קטנים:

החל מעניני דיומא — ענין יציאת מצרים (שעז"נ⁷⁸ "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים") — "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים"⁷⁹;

והרי בלאה"כ מחנכים את הילדים בתור הכנה לחמשה עשר בניסן ומעוררים את התינוקות שישאלו השאלות, כדי שיוכלו לקיים הציווי "והגדת לבנך"⁸⁰, הן בן חכם, והן שאר הבנים — "כנגד ארבעה בנים דברה תורה"⁸¹ (שבזה נכללים כל הילדים מאיזה סוג שיהי'), ולכן יכולים להמשיך לאח"ז בחינוך בענין זה כפי שנתבאר שבתושבע"פ.

ועד"ז ישנו גם הענין שכותב רבינו הזקן בסידור⁸², שנוהגים ללמוד

77 נסמן בלקו"ש ח"י"ז ע' 412.

78 פ' ראה טז, ג.

79 פסחים קטז, ב (במשנה).

80 בא יג, ח.

81 נוסח הגש"פ.

82 לפני פרק"א.

73 ראה ברכות יג, ב: "דאמליכתי"

למעלה ולמטה ולארבע רוחות השמים".

74 או"ח סס"א.

75 ראה גם תו"מ חנ"ה ע' 322. וש"נ.

76 ברכות לא, ב. וש"נ. תו"כ פרשתנו

(קדושים) כ, ב. וראה גם מכילתא יתרו יט,

יח. ועוד.

פרקי אבות במשך ספירת העומר (לפי כל המנהגים — בכל שבת שביין פסח לעצרת, ויש שנוהגין כן במשך כל הקיץ), וההקדמה לכל פרק ופרק היא: "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר⁸³ ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר"⁸⁴.

וגם ענין זה יכולים להסביר לכל ילד, אפילו קטן ביותר, משהגיע לכלל דעה, הבנה והסברה — שידע שהוא "נצר מטעי מעשה ידי להתפאר" של הקב"ה, והרי ככל שתגדל מעלתם של אביו ואמו הגשמיים כפשוטם — הרי "אבינו שבשמים" גדול שלא בערך יותר, ולו יש את הזכות שהוא "נצר מטעי מעשה ידי להתפאר", ועד לאופן שנעשה נצחי — ש"יש להם חלק לעולם הבא", שהוא העולם הנצחי.

ומזה בא גם ה"בכך":

בדוגמת ה"בכך" מענין "שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד", שמזה נעשה אצלו רגש של אהבת השם — כמו אצל גדולים בישראל, שמזה בא הענין ד"ואהבת"⁸⁵, וכך יכולה להיות ההסברה באותיות וסגנון ששייכים לבן קטן וכת קטנה,

ועד"ז בנוגע לענין של יצי"מ, שכשמסבירים לו ש"אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו .. משועבדים היינו כו"⁸¹, אזי נעשה אצלו רגש בנוגע לפועל — לעשות הכל עבור מי שהוציא אותו ממצרים,

כך גם כשמסבירים את הענין ש"כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", ואומרים לו, שאם יתנהג כדבעי, אזי ישב עם כל הגדולים בישראל "לעולם הבא", משא"כ אם יחסר משהו בהנהגתו, אזי ישב מבוייש בין ילדים אחרים שהתנהגו כדבעי, ואין זה ענין זמני, אלא ענין נצחי — הרי מובן, שמתוך אהבה ומתוך חשק תתעורר אצלו הנהגה טובה הן בנוגע לתורה והן בנוגע למצוות ועניני יהדות בכלל, כולל גם הענין ד"כבוד את אביך ואת אמך"⁸⁶.

יא. ועד"ז ענין בתניא:

החל מהנוסח הקצר בדף-השער (כפי שהסביר רבינו נשיא דורנו שגם הוא מרבינו הזקן⁸⁷): "מיוסד על פסוק⁸⁸ כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו, לבאר היטב איך הוא קרוב מאוד כו" — שהכוונה

(86) יתרו כ, יב.

(87) ראה גם תו"מ ח"ע ע' 30. וש"נ.

(88) נצבים ל, יד.

(83) ישע"י ס, כא.

(84) סנהדרין ר"פ חלק.

(85) ואתחנן שם, ה.

בזה היא בפשטות, בכל מקום ובכל זמן, וכמ"ש בפנים התניא⁸⁹ ש"התורה היא נצחית".

וגם זאת יכולים להסביר לילד קטן — שאע"פ שחושק בענין גשמי, צעצוע, או שרוצה ללכת לשחק וכו', עליו לדעת ש"קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו", אלא שצריך להתבונן ביוקר שבענין היהדות, תורה ומצוות'.

ועאכו"כ כשמוסיפים לזה מ"ש בתניא בהתחלת פרק מ"א: "והנה הוי' נצב עליו"⁹⁰ .. ובוחן כליות ולב אם עובדו כראוי",

ובפרט ע"פ הפירוש במדרש⁹¹, ש"נצב עליו" הוא בדוגמת ענין המרכבה,

ונמצא, שרבינו הזקן אומר כאן ענין נפלא, שכל אחד מישראל, באיזה מעמד ומצב שהוא, צריך לדעת שהעובדה שהקב"ה "נצב", נצב מלך⁹², בתכלית התקיפות והמלכות, הרי זה "עליו", שתלוי ונשען על הנהגתו, "אם (כליותיו ולבו הם באופן ש)עובדו כראוי".

יב. וכל ענינים אלו יכולים להסביר גם לילד קטן בשנים — שנפשו בפנימיות מבינה זאת עם כל הפירושים, עד לאופן הכי פנימי, ולכן, אפילו בהיותה מלובשת בשכל של נפשו הבהמית, והוא רק בן שנים ספורות בלבד, יכולים להסביר גם לו ע"י דוגמאות שמוכנות מעניניו החומריים ועכ"פ מעניניו הגשמיים, כמבואר ומובן ופשוט לכל מי שיתבונן בזה,

ועאכו"כ לאביו ולאמו, שלהם בעיקר נוגע הענין באופן נפשי — הרי בודאי שיחקרו וידרשו וימצאו כיצד להביא את ילדם לשלימות הראוי' לפי תכונת הנפש והמצב שלו, בדרכי נועם ומתוך אהבה, ועד לאופן שתהי' לזה פעולה בהנהגתו היום-יומית.

וכך יכולים לפעול בנוגע לילדים שלפי הציור שלהם יהי' אצלם הענין הנפלא של "תורתו אומנתו"⁹³ — ש"בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך"⁹⁴, ובשעה שמשחק עם חברו, זוכר פתאום פסוק וענין בתורה מתושב"כ ומתושבע"פ, כפי שמבין אותו באותיות הילדותיות

(92) מלכים א' כב, מח. וראה אוה"ת

נצבים ע' א'רא ואילך. ועוד.

(93) שבת יא, א.

(94) ואתחנן שם, ז.

(89) רפי"ז.

(90) ויצא כח, יג.

(91) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

שלו, אבל בזה מסתתר פנימיות ואמיתית הפירוש מכל ששים ריבוא פירושים שיש בכל ענין בתורה.

ואז נעשה הענין ד"מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים" (כמ"ש בנבואת ישעיהו⁹⁵), ו"לא ילמדו עוד איש את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם" (כמ"ש בנבואת ירמיהו⁹⁶), שגם אלו שהם קטנים, ואפילו קטנים בשנים, שייך להם הענין ד"ידעו אותי",

בדוגמת מ"ש בזהר⁹⁷, שקרוב לביאת משיח, החל מסוף אלף הששי, "בשנת שש מאות שנה . . נבקעו כל מעיינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו"⁹⁸, הנה אפילו התינוקות שבעולם, "רביי דעלמא", תהי' להם שייכות להתעסקות בחכמה ופנימיות התורה וכו'.

ועאכו"כ כשמדובר כאן אודות ענינים שיכולים להסבירם לילד באופן שיפעל ויחדור בכל מציאותו, עד שיחי' בזה, כך, שבין משחק אחד למשחק השני יזכור זאת בעצמו ויוסיף בחינוך של עצמו, ויזכיר ויסביר זאת גם לחבר (או חברה), ויעשה זאת באופן של חיות, כטבעו של ילד, שכל ענין שעושה הרי זה מתוך להט ("ער קאָכט זיך אין דעם"), ועד שנעשה מתוך "שטורעם" של המדות, שאז יש בזה גם המעלה שעומד בזה ללא מדידה והגבלה, וזה נעשה האופן ש"גם כי יזקין לא יסור ממנה"⁶⁰, ששייך ליציאה ממצרים וגבולים למעלה ממדידה והגבלה כשיגדל.

יג. וכמדובר, שבשעה שהילד מחנך את עצמו ומחנך גם את חבריו — הרי זו השתתפותו במבצע חינוך.

ובזה ניתוסף העילוי — שהעבודה שלהם היא באופן של "הבל שאין בו חטא"⁹⁹, אפילו כאשר ההתחלה בזה היא מפני יראת הרצועה וכו' (כמבואר בתניא¹⁰⁰), ובדוגמא שמצינו בגדול שגם כש"כופין אותו עד שיאמר רוצה אני"¹⁰¹, הרי זה רצונו לאמיתותו¹⁰², ותורת אמת מעידה שזהו "לרצונכם"¹⁰³, ועאכו"כ בתינוקות של בית רבן, שאצלם נוגע המעשה בפועל, שהרי מחשבת הקטן, היראה והאהבה שלו, אינה נוגעת כ"כ

95) יא, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים
בסופן.
96) לא, לג. וראה רמב"ם הל' תשובה
ספ"ט.
97) ח"א קיח, א.
98) נח ז, יא. וראה זהר שם קיז, א.
99) שבת קיט, ב. הל' ת"ת לאדה"ז פ"א
ה"ג.
100) קר"א קנה, א.
101) ר"ה ו, א. וש"נ.
102) ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.
103) פרשתנו (קדושים) יט, ה.

ואינה תופסת מקום בהלכה, ודיבור הקטן לא תמיד תופס מקום בהלכה, אבל מעשה הקטן חשיב מעשה (כמבואר בכ"מ בש"ס ופוסקים¹⁰⁴).

ואז נעשה הענין ד"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז"¹⁰⁵, שזהו היסוד של "אין עוז אלא תורה"¹⁰⁵,

ועד ש"הוי עוז לעמו יתן"¹⁰⁶ כפשוטו — שבכל עניניהם נעשים "עזין .. באומות"¹⁰⁷, שאינם מתפעלים ממאה ועשרים ושבע מדינות ש"רגשו גויים ולאומים יהגו ריק"¹⁰⁸,

ופועלים שלמרות שנמצאים אמנם בגלות, "מפוזר ומפורד בין העמים", הרי זה "עם אחד", ובאופן ש"ישנו", שהוא מציאות חזקה, בגלל ש"את דתי המלך (בשר ודם) אינם עושים"¹⁰⁹, אם הם לא מתאימים לדתי מלכו של עולם, מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו.

ואז נעשה מעמד ומצב ש"נפל פחד היהודים עליהם"¹¹⁰, "ושמעו הולך בכל המדינות"¹¹¹ — כיון שכל ילד יהודי פועל על הוריו שיעמדו באופן ש"לא יכרע ולא ישתחוה"¹¹², "לא קם ולא זע"¹¹³.

ו"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"¹¹⁴ — כפשוטו וכפירושו¹¹⁵, עוד במעמד ומצב שבימים האחרונים של הגלות ש"אכתי עבדי אחשוורוש אנן"¹¹⁶,

ו"מסמך גאולה לגאולה"¹¹⁷ — לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, גאולה ברונחניות — ש"ישראל עושין תשובה"¹¹⁸, וגאולה כפשוטה, והיא העיקר — גאולה מהחושך כפול ומכופל של הגלות המר, "ובני ישראל יוצאים ביד רמה"¹¹⁹ לקבל פני משיח צדקנו, שיבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל¹²⁰, "והיתה להוי המלוכה"¹²¹, ובקרוב ממש.

* * *

(112) שם ג, ב.	(104) ראה חולין יב, ב ואילך, ובתורה
(113) שם ה, ט.	והיבטי שם. שו"ע אדה"ז אר"ח סמ"ב ס"ה.
(114) שם ח, טז.	(105) מדרש תהלים עה"פ. שהש"ר פ"א,
(115) ראה מגילה טז, ב.	ד. פ"ב, ג. ועוד.
(116) שם יד, א. וש"נ.	(106) תהלים כט, יא.
(117) שם ו, סע"ב.	(107) ביצה כה, ב.
(118) סנהדרין צז, ב.	(108) תהלים ב, א.
(119) בשלח יד, ח.	(109) אסתר ג, ח.
(120) רמב"ם הל' מלכים ספי"א.	(110) שם ח, יז.
(121) עובדי' א, כא.	(111) שם ט, ד.

הוספה

י אייר תשי"ח

לועד הסניפי וכו'

שלום וברכה.

במענה על מכתב מאי דר"ח אייר והפ"ש שע"י הרר"י שי ליפסקער, ואבוא על הסדר.

(א) בטח יודיעו אם נמצאו השדי חמד ואיזה חלקים.

(ב) חבל על שע"ע איננו יודעים כאן מהנעשה בסידור ההפצה והדו"ח מענייני ההדפסה, כן מנדבת מר... מה שהצעתי בזה.

(ג) שאלתי את הרב"ג שי ע"ד מטות שמיכות וכו', וא"ל שעוד **קודם** נסעו ציווה שיתנו ככל הדרוש, כן שאלתיו ע"ד החדר בפאָנטענאני להרחיב מקום

נשלחה על נייר המכתבים של המל"ח.

לועד הסניפי וכו': לבתי הספר בית רבקה ולצרכי הדפסה באירופא. אגרות נוספות אליהם — אג"ק חכ"א אגרת ז'תתטו. הנדפס בקונטרסים שי"ל לש"פ ויגש, ש"פ אמור, ש"פ מטו"מ — תשע"ב; ש"פ וישב תשע"ג; ש"פ ויקרא תשע"ד; ש"פ ויקרא תשפ"ג. ועוד. הרר"י שי ליפסקער: חבר "ועד הסניפי" הנ"ל, שבשלהי ניסן תש"ח עבר לארה"ב עם ב"ב. וראה גם לקמן אגרת הבאה.

אם נמצאו השדי חמד ואיזה חלקים: ראה אגרת אליהם בתאריך כב אדר שני תש"ח* (ס"ו) — "מטובו לחפש ולהודיעני בהקדם אם יש שדי חמד במחנם ואיזה חלקים.. כמוכן צ"ל ראויים להדפסה ע"י פוטגרפ"א), ובהנסמן בהערות שם.

מנדבת מר.. מה שהצעתי בזה: ראה אגרת אליהם הנ"ל (ס"ה) — "ע"ד הצעת.. שידפיסו שמות כו' על חלק מהשו"ע, הנה הסכום שהציע אין כדאי בהורדת המחיר שנעשה כאן ע"י שיש שם מנדב על הספר, ויציעו לו שיקנה ספרים בסכום זה ועל ספרים אלו יציגו בחותם של גמי (רעזינא) שהוא נדבה מהנ"ל לזכר נשמות כו' וכיו"ב").

הרב"ג: הר"ר בנימין גאָראָדעצקי, מנהל הלשכה האירופית לעזרת הפליטים וסידורם. בפאָנטענאני: שבפרברי העיר פאָריז, שם — בטירה בעלת חדרים רבים — התיישבה קבוצה של אנ"ש. וראה ע"ד "סידור ביה"ס מרכזי (עם אש"ל) בפאָנטענעני" — אגרות אליהם בתאריכים י"א טבת, תש"ח** (ס"ח) — "דברתי עם הרב"ג שי בהיותו פה.. ואמר שמצדו מוכן הרבר ויש שם ג"ד חדרים ע"ז, ואין חסר אלא שתעתיקו לשם את הלימודים". [שבט] תש"ח** (ס"ו). ובכ"מ.

(* נדפסה בקונטרס לש"פ מטו"מ תשע"ב.

** נדפסה בקונטרס לש"פ ויגש תשע"ב.

ב"ר, וא"ל שג"ז כבר הוחלט וידוע לכל מאז שאם יפנה חדר בדיוטא העליונה אזי זה הדר למטה יעתיק דירתו לדיוטא העליונה וחדרו ינתן לבית רבקה למען יהיו כל חדרי ב"ר ביחד, בכ"ז ליתר שאת כתב עד"ז עתה להזכיר הנ"ל עוה"פ ובטח נתקבל מכי מכבר, גם א"ל שגם הרמ"ז שי קאמעניצקי מחברי הועד הכללי אצלכם.

ד) מטרת הבית רבקה היא להציל בנות ישראל מחינוך אי מתאים ולחנכם כפי רצון כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א, אבל כלל לא להשתדל לפתות תלמידות ביה"ס כשר אחר, להכנס דוקא לבית רבקה כדי לגדל שמו, ולכן כמו שאמרתי **אשתקד אין** לקחת תלמידות מבוגסי להב"ר ורק להשתדל **ככל האפשרי** להציל הבנות המקבלות חינוך אי כשר שיכנסו להב"ר, והלואי שיספיקו האמצעים להחזיק את אלו שישנם **למאות** בפאריז וסביבות"י והאריכות אך למותר וד"ל.

ה) נכון ביותר להשיג מו"ס או אברך המתאים שיתעסק במכירת כל הנדפסים עמל"ק עד כדי עשרים שלשים אחוזים ממחירם שכר טרחתו.

ו) מובן שאם תהי' האפשרות נסייע מכאן בעזר כסף מזמן לזמן.

ז) מוסג"פ הקונטרס לל"ג בעומר והוא לזכות בו את הרבים.

בפ"ש והצלחה בעבוה"ק

הרב מנחם שניאורסאן

ב"ד: = בית רבקה.

הרמ"ז שי קאמעניצקי: למד בבישיבת תו"ת ליובאוויטש (תרע"א-תר"פ). בחורף תש"ז יצא מרוסיה — עם קבוצת פליטים גדולה מאנ"ש — לאוסטריא (ונתמנה שם לחבר ב"ועד הפועל אשר יפקח על הענינים הגשמיים והרוחניים של אנ"ש" — תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית ע' תח), משם המשיך לפאריז (ועסק שם בניהול ביה"ס בית רבקה — "ליובאוויטש וחיילי" ע' 429), ומשם — בשנת תש"ט — עלה לאהקת"ו, והתיישב בכפר חב"ד. כמו שאמרתי אשתקד: כאשר שהה רבינו בפאריז (כ"ו אדר"כ"א סיון תש"ז), לשם נסע כדי לפגוש ולקבל פני אמו הרבנית הצדקנית מרת חנה נ"ע, ולהביאה יחד עמו לארה"ב (יום הבהיר כ"ח סיון תש"ז).

מבוגסי: שבפרכי העיר פאריז, שם הוקם מוסד חינוך לבנות ע"י הרש"ז שניאורסאן. נכון ביותר להשיג... שיתעסק במכירת כל הנדפסים: ראה גם אגרת אליהם בתאריך כב אדר שני תש"ח* (ס"ד) — "כדאי הי' להשתדל ביותר בענין הפצת ומכירת הנדפסים... ויש להתנהג בזה כמנהג התגרים ובטח יש להם הצעות בזה ויודיעו".

מו"ס: = מוכר ספרים.

עמל"ק: = על מנת לקבל פרס.

עד כדי עשרים שלשים אחוזים ממחירם שכר טרחתו: ראה גם אג"ק ח"ב אגרת שכ (ס"ז) — "שכר טרחה למוכרים... עד שלשים אחוז".

הקונטרס לל"ג בעומר: ה'תש"ח (קונטרס נז). נדפס לאח"ז בסה"מ תש"ח ע' 179 ואילך.

ב

י אייר תש"ח

הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו'
מהורש"ז שי

שלום וברכה.

במענה על מכתבו מאסרו חה"פ

אף שבכלל אין זה מעניני, בכ"ז להיותו עוסק בביה"ס ב"ר בטוב וע"פ הפ"ש שמסר הררי"ל שי, נכנסתי לכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א לברר ספיקותיו וא"ל:

א) ה'ל' במענה אליו "אינו צריך למהר בנסיעתו" היינו גם שלא יגיש הניירות להקונסיל.

ב) ה'ל' במענה אליו "ויתענין בענין של פרנסה" פשוט שאינו שולל התעסקותו בבית רבקה, ויתעסק בזה און דער אויבערשטער זאָל עם געבן פרנסה.

מוסג"פ מכ' להועד בכלל וקונטרס, ות"ח על שימסרם לכללות הועד.

בפ"ש ואיווי כט"ס

הרב מנחם שניאורסאן

ב

נדפסה בקונטרס "צדיק למלך" ז' ע' 94.

מהורש"ז: קאצנעלבאָגען, חבר "ועד הסניפי לבתי הספר בית רבקה ולצרכי הדפסה באירופא" (אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ט אגרות ג'פג"ד — ע' רצט ואילך). אגרות נוספות אליו — אג"ק חי"ב אגרת ד'כז, ובהנסמן בהערות שם.

ב"ד: = בית רבקה.

הררי"ל: הר"ר יעקב ליפסקער. וראה הנסמן לעיל אגרת הקודמת.

מכ' להועד: הסניפי וכו' — לעיל שם.

וקונטרס: ל"ג בעומר ה'תש"ח (קונטרס נז). נדפס לאח"ז בסה"מ תש"ח ע' 179 ואילך.

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק ארמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. ניסן, ה'תשפ"ג – שנת הקהל את העם

שהחיינו וקיימנו והגיענו

הננו שמחים לבשר כי ניתן להשיג את הספרים

תורת מנחם כרך עט

תורת מנחם – מועדים

ספר המאמרים

י"א ניסן – חג הפסח

*

בחנויות הספרים המובחרות

ובחנוות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

www.lahak.org

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610 ; באה"ק 018-9606-03

לעילוי נשמת
הרה"ח הרה"ת ר' משה ע"ה
בן הרה"ח הרה"ת ר' דוד העניך ע"ה
זאקליקובסקי
שליח לעיר דיטראָיט
מגיי ספרי רבותינו נשיאינו הקי
נפטר בשם טוב ליל ש"ק פי תזוי"מ
בדרי"ח אייר, ה'תשי"פ
ת' ני' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתו שיחיו
לאורך ימים ושנים טובות ובריאות